

נספרות

sifrut@yedioth.co.il

על המוקד

// רונן טל

היא כתבה ספר על מסלול הייסורים של מהגרים ממקסיקו, ומצאה את עצמה בקרב סכינים מול פעילים היספאנים ואנשי שמאל. הם קראו לה לבנה פריבילגית, האשימו אותה בניצול ציני של חלשים, איימו עליה ופוצצו את מסע הקידום של הספר. עם תרגום 'אדמה אמריקאית' לעברית, ג'נין קאמינס מסבירה מה הקשר לטראמפ ולמה אף אחד לא יגיד לה על מה מותר לכתוב

שלה, כאמריקאית לבנה, לכתוב על נושא שאין לה איתו היכרות מיד ראשונה. קאמינס הוצגה כאישה פריבילגית, שהפכה את ייסורי ההגירה לפורנוג' רפיה רגשית עבור קהל לבן ושעשתה קופה מהט' ראומה של האנשים הכי מוחלשים באמריקה.

על רקע כהונתו של טראמפ, הדיון על "ני- כוס תרבותי" מעולם לא היה ער יותר, וקאמינס הפכה בן לילה לשק החבטות של ליברלים וטהרנים משמאל. כל התבטאות שלה מהעבר, כל ציוץ, נשלפו מהארכיון כראיות מרשיעות למוסריותה המפוק' פקת, באירוע מתגלגל שהיטיב לגלם את השיח המוקצן, המ' פלג, שהפך את פוליטיקת הזהויות לשדה קרב שבו כולם נגד כולם, והאפיל על האירו- עים שמתאר הספר.

'אדמה אמריקאית', סיפור מסעם של אם ובנה מאקפולקו לארה"ב אחרי שכל בני משפח' תם נרצחו על ידי אנשי הקרטל המקומי, אמור היה להיות המניה החמה של הוצאת הספרים לשנת 2020, אבל מצא את עצמו ברשי- מות סיכום השנה באמריקה על תקן הסקנדל הספרותי הגדול של השנה החולפת.

כמעט שנה אחרי פרוץ הסערה, קאמינס עדיין מלקקת את הפצעים. בשיחה איתה מביתה במדינת ניו-יורק היא נשמעת לרגעים כמי שב- עצמה סובלת מתסמונת פוסט-טראומטית. חשוב לה להסביר שלא כל הקהילה ההיספאנית יצאה נגדה. שדווקא האופן שבו התקשורת סיקרה את האירוע הוא פועל יוצא של סטריאוטיפ שרואה את כל האמריקאים ממוצא לטיני כמקשה אחת. "לאנשים שיצאו נגדי היו כמה מאפיינים משו- תפים", היא אומרת. "הם דור שני או שלישי של אמריקאים מקסיקנים, רובם קיבלו חינוך אליטי- סטי באוניברסיטאות הכי יוקרתיות, חלקם חיו על מלגות. והם האשימו אותי שאני פריבילגית, למרות שאני באה ממשפחה של מעמד הפועלים ולמדתי באוניברסיטה ציבורית.

"הרשתות החברתיות היו גיהינום. אנשים כתבו דברים כמו, 'יא חתיכת חרא' או 'למה שלא תש- רפי את עצמך'. לא מזמן מישהי העלתה צילום

היא לא מצליחה לשכוח את הבחור עם הרגל האחת. זה היה בטיחואנה, במעון למהגרים לא חוקיים על גבול מקסיקו וקליפורניה, לשם נסעה במסגרת התחקיר לספר. "הגיע לשם בחור בן 22 מהונדורס, שכמה ימים קודם לכן איבד רגל כשקפץ מגג הרכבת תוך כרי נסיעה, בניסיון לב- רוח מהמשטרה", היא מספרת. "כשהוא נכנס, עם הג'ינס מקופל למעלה בסיכות ביטחון כדי שלא ייגרר על הרצפה, כל הגברים האחרים במעון פשוט ברחו. נעלמו. כאילו הטרגדיה שלו מידב- קת. הם ידעו שכל אחר מהם יכול להיות במצבו. השתררה שם דממה איומה, יכולת לשמוע סיכה נופלת. ואת מבינה שזה בחור שתקוע בגבול אולי ער סוף חייו - הוא לא יכול לחזור להונדורס, הוא לא יכול לעלות שוב לגג הרכבת עם רגל אחת, והוא בטח לא יכול לצעוד שעות במדבר".

אחד הגילויים המרעישים ב'אדמה אמריקאית' - ספרה מעורר המחלוקת של ג'נין קאמינס, שמתאר את מסע הייסורים של מהגרים ממקסיקו ומאמרי- קה הלטינית בדרכם לגן העדן שמעבר לגבול - הוא העובדה שחלקים גדולים מהדרך, מאות קילומט' רים, הם עושים על גגות של רכבות משא שנו- טעות במהירות של 150 קמ"ש. מכיוון שאין רכ- בות נוסעים ממקסיקו-סיטי לאזור הגבול, ולאורך הכבישים מוצבים מחסומים של אנשי משטרה או

קרטלי הסמים - הדרך היחידה צפונה היא על גגות הרכבות. נסיעה שנקראת בשפת המהג- רים "לה בסטיה". החיה. מדי יום נהרגים ונפצעים עשרות מהגרים מנפילה או מהיתקלות במנהרה. בהפסקות, במעבר ממסילה אחת לאחרת, הם חשופים לסכנות כמו

אונס, מאסר או רצח. לא רחוק מהמעון, במקלט לב- שים בטיחואנה, קאמינס נחשפה להיבטים לא פחות מועזזים של אודיסיאת ההגירה. "רוב הנשים שם גורשו לא מזמן מארה"ב, ורובן נאלצו להשאיר מאחור את הילדים שלהן. לפעמים הם נשא- רים עם האב, בן זוג מתעלל שה- לשין על האם לרשויות ההגירה במהלך ריב. חלקן סולקו מארה"ב

כשרק בגדיהן לגופן. סיכני ההגירה הגיעו למקום העבודה שלהן, העמיסו אותן על הרכב - והחוצה. בקושי החזקתי מעמד כשהנזירה שמנהלת את המ- קום סיפרה לי עליהן, ואני שואלת אותה, איך את עושה את זה? איך את מצליחה להיות עם הנשים האלה ביום הכי נורא בחיים שלהן בלי להתמוטט בעצמך? היא אמרה, 'הרמעות שלי לא יעזרו להן'". התיאורים המחרדים שמצאו את מקומם ב'אדמה אמריקאית' (הוצאת אחוזת בית) אמנם טילטלו את קאמינס ואת מיליוני הקוראים של הספר, אבל הטלטלה האמיתית הגיעה דווקא מכיוון לא צפוי. ההתחלה הייתה מבטיחה: חווה של שבוע ספרות, בליץ של יחסי ציבור, המלצות של סטיבן קינג וג'ון גרישם על הכריכה, מקום ראשון בטבלת רבי- המכר, רוח גבית מאופרה וינפרי, תרגומים ל-30 שפות וחווה להפקת סרט הוליוודי על פי הרומן. אבל די מהר נשמעו גם קולות אחרים, ורועמים הרבה יותר. סופרים ופעילים ממוצא היספאני טענו שקאמינס ממחזרת סטריאוטיפים עכשים על תושבי מקסיקו ובעיקר עירערו על הלגיטימיות

"הרשתות החברתיות היו גיהינום. אנשים כתבו דברים כמו 'צריך להרוג אותך'. זה רגע עצוב בתרבות שלנו. מה שקורה עכשיו זה שני סוגים של באשיזם, מהימין הקיצוני ומהשמאל הקיצוני, נלחמים ביניהם. אבל אי אפשר להלחם בבאשיזם באמצעות באשיזם"

של הספר, ומיר התפרסמו תגובות בסגנון, 'הכל' בה הזאת, מגיעה לה כל השנאה שהיא קיבלה'. זה רגע עצוב בתרבות שלנו, שבו כשאנחנו לא מסכימים על משהו - במקום להגיד כמו פעם, 'בואי תסבירי את נקודת המבט שלך', אנחנו קופצים ישר ל'צריך להרוג אותך'. מה שקורה עכשיו זה ששני סוגים של פאשיזם - מהימין הקיצוני ומהשמאל הקיצוני - נלחמים ביניהם בכל הכוח. אבל אי אפשר להילחם בפאשיזם באמצעות פאשיזם".

בשיאה של המחלוקת נגררה אליה גם אופרה וינפרי, שאהבה את 'אדמה אמריקאית'. היא התראיינה לצד קאמינס וחטפה ריקושטים כשסירבה לבטל את הבחירה ברומן למועדון הספרים הפופולרי שלה. "כשאופרה התקשרה לבשר שהיא חזרה בספר שלי - משהו שכל סופר באמריקה מייחל לו - זה היה כמו לקבל הורעה שזכיתי בלוטו. דיברנו הרבה והיא בכתה ואמרה לי, 'אני בחיים לא אחשוב יותר על מהגרים באותה צורה'. פגשתי אותה מאז כמה פעמים ואנחנו שומרות על קשר. בליל הבחירות החלפנו המון הודעות טקסט".

היא נתנה לך טיפים איך להתמודד עם ההתקפות? "היא הייתה מדהימה. ברגעים הכי קשים שלי, כשהאיומים באלימות התגברו, אופרה המשיכה לעמוד לצדי. אנשים אמרו לה, 'את צריכה להתנער מהספר הזה, אסור לך לתמוך בו', והיא סירבה. היא אמרה לי, 'איך מישו מעז להגיד לי שאני לא אמורה להרגיש את מה שהרגשתי כשקראתי את הספר שלך?' אף אחד אחר לא היה מוכן לדבר בפומבי בעד הספר כדי לא להפוך בעצמו מטרה להתקפות. אופרה אמרה לי דבר מאוד חשוב: 'בתרבות שלנו את לא יכולה להיות אישה שאומרת משהו בעל ערך בלי ליפול קורבן להתקפות. הדבר היחיד שאת יכולה לעשות זה ללמוד איכשהו לשרוד בתוך זה ולהזכיר לעצמך שהכוונות שלך היו טהורות'. היא הייתה סלע עבורי. עד סוף חיי אהיה אסירת תודה לה".

באיזשהו שלב, גם הוצאת הספרים נאלצה לחשב מסלול מחדש. קאמינס הייתה בנאשוויל, התכוונה לאירוע קריאה בחנות הספרים של הסופרת אן פאצ'ט, כשגיי לתה שהמו"ל שלה החליט לבטל את מסע הקידום לספר. "הגיעו חרשות על איומים באלימות נגד חנויות ספרים בסנט-לואיס וביוסטון שהתכוונו לארח אותי, והחלטנו שדי, אי אפשר להמשיך. זאת הייתה הפעם הראשונה שפגשתי את אן, והיא

קאמינס עם אופרה וינפרי

למה רצית לכתוב על מהגרים מקסיקנים מלבד תחילה?

"הסיפור שלהם נגע בי באופן רגשי. וחץ מזה אני נשואה למהגר. נכון, הוא לבן, מאירלנד, אבל במשך כמה שנים לא היה לו מעמד חוקי בארה"ב. קרה ששוטרים עצרו אותנו ולא היו לו מסמכים – זה היה מפחיד, אבל תמיד היינו מודעים לפריבילגיה שלנו כלבנים. המטרה שלי הייתה לספר סיפור מוכר מזווית חרשה – סיפורם של הנשים והילדים שמהגרים לארה"ב. כשאתה בודק, למשל, את נט פליקס, הנושא הזה מטופל כמעט תמיד מנקודת המבט של הקרטלים במקסיקו או המלחמה שהי משטרה מנהלת נגדם. תמיד זה גבר שמחזיק נשק אוטומטי ויורה בהמוני אנשים. אני רציתי להראות מה קורה דווקא לקורבנות".

זו לא הפעם הראשונה שקאמינס מתייצבת לצד הקורבנות. ספרה הראשון, A Rip in Heaven, הוא ממואר שמתמקד ברצח שתי בנות הרוח שלה במיזורי, אירוע שפתח ב-1991 מהירות חרשות. ג'ולי ורובין קארי נאנסו על ידי כנופיה של ארבעה צעירים ונרצחו באכזריות. בחור שחור בשם מרלין גריי הורשע והוצא להורג ב-2005. "הרוצחים זכו לספר את הסיפור שלהם – המשפט קיבל סיקור עצום, כתבים ראינו אותם בכלא ונעשו עליהם סרטי רוקו. בתוך התהליך הזה, המשפחה שלי ואני הרגשנו ששתי הנערות הפכו להערות שוליים ברצח של עצמן. רציתי לכתוב ספר לא מנקודת המבט של הפושעים אלא של אלו שחוו טראומה. אני לא שמה זין על מה שגרם לרוצחים לרצוח".

ב'ארמה אמריקאית', מנהיג הקרטל שמאיים על חייהם של ליריה וננה ושולח אותם מחייהם הנוחים באקפולקו למסע המסוכן על גג "החיה" – הוא בהחלט לא גנגסטר שגרתי. ליריה פוגשת אותו כשהוא מגיע כלקוח לחנות הספרים שלה. יש לו טעם מעורר בשירה, ותוך כרי שיחות על פבלו נרודה הוא מתאהב בה. כשהוא מגלה שבעלה אחי ראי לכתבת תחקיר שחושפת את פשעיו האלימים, הנקמה שלו הופכת אישית ביותר ממוכן אחר.

"רציתי לצאת נגד הסטריאוטיפ", אומרת קאמינס. "בתרבות הפופולרית הגנגסטר המקסיקני הוא תמיד גבר סדיסט עם סיגר ענק שמסביבו רוקדות נערות בביקיני. זאת קריקטורה, ומשום מה היא לא מעוררת ביקורת. עד שאתה כותב על הקורבנות, כמו שאני עשיתי, ואז כולם מאשימים אותך שאת עושה פורנוגרפיה מהטראומה, רק כי את מזמינה אנשים להתחבר באופן אינטימי לרגשות שמאחורי הסבל, במקום לצעקנות המדממת של האלימות".

אחת הסיבות להיפס סביב הספר היא האקטואליות שלו. העובדה שיצא בקדנציה של טראמפ, שהי נהיג מדיניות אכזרית במיוחד כלפי המהגרים.

"זה היה אחד הדברים שגרמו לי לכתוב את הספר. שאלתי את עצמי איך העובדה שהאנשים האלה מאבדים יריים ורגליים מרי יום בניסיון להגיע הנה לא מהדהדת בעיתונים. ופוליטיקאים מהימין עוד מאשימים אותם שהם באים לחלוב את המערכת. אם זה לא היה כל כך טרגי זה היה מצ' חיק. הם באמת מאמינים שאמא תיסע עם תינוק על גג של רכבת רק כרי לקבל צ'ק עם דמי אבטלה?" ועדיין, הרבה אמריקאים תומכים במדיניות הזאת. "תמיד חשבת, ער כרי נאיביות, שכלב של אמריקה יש רצון לעשות טוב. ופתאום הגיע אדם שהתגאה בכך שמוותר לו לעשות מה שהוא רוצה, לנשים ובכלל, והפסיכוזה הזאת – האכזריות החי ריגה שבה הוא מתבטא – חזרה על עצמה לאורך הקדנציה שלו. אני לא אשכח רגע אחד בעימות בינו לבין ביידן; בשלב מסוים ביידן אמר שבגלל המדיניות של טראמפ יש 500 ילדים שההורים שלהם גורשו מארה"ב ואי אפשר לאתר אותם. וכתגובה טראמפ מילמל בנושלתניות, 'good'. ואז הבנתי – הוא באמת חושב שזה קטע להפריד ילדים מההורים שלהם. מעולם ראיתי כזאת גאוה על מעשים אכזריים שאנחנו עושים לאחרים".

אמרה לי, 'אסור לך להיות הלילה לבד במלון, בואי איתי הביתה'. היא לקחה אותי אליה, נתנה לי זנקס, השכיבה אותי לישון בחדר האורחים ועטפה אותי בשמיכה. מאז אנחנו מדברות כמה פעמים בשבוע. היא הפכה לחברה קרובה".

הרגע המשונה ביותר, שלא לומר קומי, בקרב סביב 'ארמה אמריקאית' היה כשקאמינס עשתה ריטויט לציון שכלל תמונה של ציפורניים צבועות בלק שהעתיק את עטיפת הספר: גדר תיל משולבת בפרחים. גם אלה שעד כה גילו איפוק, זעמו באמת: לא מספיק שקאמינס קיבלה מיליון דולר, עכשיו היא הופכת את הגיהנום של המהגרים להצהרה אופנתית!

קאמינס מבקשת להבהיר: "אלה לא היו הציפורניים שלי. יש בלוגרית אוסטרלית שקוראת לעצמה The Book Manicurist והקטע שלה זה לכתוב ביקורת על ספר שהיא אוהבת ולעשות מניקור עם הוויואל של העטיפה. לא העליתי ברעתי שמשהו יחשוב שאלה הציפורניים שלי ויאשים אותי שאני מזוללת בריכוז של המהגרים. הטעות שלי הייתה שצייצתי את זה מחדש. בשיא המערכה נגדי אנשים בחנו כל דבר קטן שקשור אליי ושאפשר להורג עזע בגללו. אבל צריך להבין,

'ארמה אמריקאית' הוא הספר הרביעי שלי, והראשון שזכה לתשומת לב מחוץ לארה"ב. אז כש קיבלתי פתאום ביקורת נלהבת מהצד השני של העולם, התרגשתי ורציתי לשתף".

ביטול מסע יחסי הציבור לספר צירף גם את השחקנית אווה לונגוריה, שהיא ממוצא מקסיקני, לרשימת האויבים של קאמינס. "לא קראתי את הספר ואני גם לא מתכוונת לעשות את זה", כתבה לונגוריה. "מה שהרגיז אותי במיוחד זה שהמו"ל הודיע, 'אנחנו מבטלים את מסע היח'צ בגלל חשש לאלימות', רבר שגרם לקהילה שלי להיראות כמו חבורת אנשים משוגעים ואלימים. אנחנו לא. אנחנו פשוט מדברים בקול רם על אי-הדיוקים שמופיעים בספר הזה".

"חשוב לי להדגיש שאף פעם לא הרגשתי שחיי נמצאים בסכנה אמיתית", מתקנת קאמינס עכשיו, "אבל היו אימים באלימות נגד חנויות ומרכזי תרבות שהתכוונו לארח אותי. אנשים שכתבו בטוויטר שצריך להרוג אותי. לא באמת התכוונו לעשות את זה, ומצד שני, אני אמה לשניים, כתבתי ספר על נושא שהסעיר אותי ושלא חשבתי שאראה ממנו דולר. אני לא חברה בקבוצת גרילה".

אולי אווה לונגוריה תגלם את התפקיד הראשי בסרט ותוכלו לפגור מעגל? "קשה לי להאמין שזה יקרה".

היא בת 46, נולדה בספרד לאמא אמריקאית ולאבא ממוצא מערוב, חצי לבן חצי פורטוריקני. אפילו הפרט הזה שחיק נגדה כשמוכילי הקמפיין נגד הספר טענו שעד לפרסומו היא הסתירה את שורשיה הפורטוריקניים והגדירה את עצמה כלבנה. "ברור שאני לבנה, פורטוריקנים באים מהרבה צבעים. אנשים צחקו שהספרדית שלי לא מספיק טובה, כאילו זו הוכחה שאני לא מה שאני אומרת שאני. מעולם לא חשבתי שזה יעמוד למשפט. אני יכולה לכתוב על מה שאני רוצה. אם ארצה, את הספר הבא שלי אני יכולה לכתוב על ישראל".

האמת? לא בטוח. על פי החוקים הקשוחים של שיח הזהויות העכשווי, פלובר כנראה לא יכול היה לכתוב היום את 'מאראם בובארי' ופוקנר לא היה מרשה לעצמו לדבר בקולן של רמויות שחורות. "זה נכון שקולות של לבנים עדיין רומינטיים בספרות שלנו, שצריך לפתוח אותה לקולות שהיו מושתיים קים במשך שנים. אבל אז אנחנו מגיעים למקום שבו אנשים מכתבים לך על מה אתה יכול לכתוב. קובעים למי מותר לספר איזה סיפור. הדרך היחידה להתקדם היא לא באמצעות ביטול של אחרים".